

Inhoud juli 2019

Voorwoord

Wedstrijd Essay i.s.m. Stad Leuven

Juryrapport

Hans van Helmond   Onsterfelijkheid

Foto's Literair Welkom

woensdag 28 mei in het Leuvens Stadhuis

Cursussen UWLM 2019-2020

Gedichten

J. Hoste   “In vrije val”

Cursiefjes

F. Cuijpers, A. Vanbiervliet, L. Vanderwegen, M. Van Passel

Het Wereldje

UWLM-nieuws

‘De Getuige’ deel 3 en slot van Hans Devroe

Houvast? Kernvraag in deze postelelectorale periode.

Er zijn weer vele antwoorden. Enkelen eisen meer aandacht voor het klimaat, anderen meer Vlaanderen / minder immigratie, velen minder belastingen, meer armoedebestrijding, minder Europa, meer “democratie”.

Gekibbel dus en vooral almaar meer gegraai door de verkozenen “des volks”. Het antwoord is nochtans even simpel als onmogelijk: integere leiders. Wie?

Medewerking aan de digiWEL welkom! Insturen zoals vroeger, per mail.

Liefst bondig: poëzie sowieso, flietsverhaal/cursiefje (max.1, 5 blz.), recensies (idem), reisverhaal (3 blz.), essay (eerst afspreken). Het copyright berust bij de auteur . Van de bekroonde en dus betaalde inzendingen in de wedstrijden heeft digiWEL het recht op eerste publicatie.

Hans Devroe

W Juryrapport Wedstrijd Essay i.s.m. Stad Leuven

Minder inzendingen dan in de wedstrijd voor flitsverhalen en prozagedichten, maar essays vragen dan ook een grotere inspanning. Dit jaar een behoorlijk niveau.

Als volgt beloond door de juryleden Guy Charleer, Hans Devroe en professor Joris Vlasselaers

Eerste prijs (400 euro)	Hans van Helmond (Valkenburg Nederland) met “Onsterfelijkheid”
Tweede prijs (200 euro)	Marien van Schijndel (Deventer Nederland) met “Allemaal tienen”
Derde prijs (125 euro)	Andreas Van Rompaey (Rotselaar) met “De representatie van technologie in literatuur”

Onze gelukwensen aan de laureaten!

Hierna volgt de bekroonde tekst ‘Onsterfelijkheid’..

Onsterfelijkheid

Hans van Helmond

Met betrekking tot de belangrijkste ingrediënten voor een gelukkig bestaan op deze aarde koesteren wij mensen allemaal wel zo ongeveer dezelfde verlangens: gespaard blijven van oorlog en rampspoed, een stabiele relatie met een geliefde levenspartner met wie we een of meer gezonde kinderen krijgen, arbeid waarin we ons kwijt kunnen en waardoor we in staat worden gesteld een comfortabel leven te leiden, vrijwaring van ziekten en het bereiken van een hoge ouderdom. Allemaal zaken die wij ons met meer of minder realiteitszin kunnen toewensen en waarvan de vervulling in beginsel ook niet uitgesloten is. Echter de wellicht diepst gekoesterde en doorgaans onuitgesproken wens zal nooit en bij niemand in vervulling gaan: onsterfelijkheid. De dood is een muur waar wij vroeger of later allemaal tegenaan lopen en die wij op geen enkele manier in staat zijn te slechten.

Schematisch weergegeven worden in dit essay vervolgens de navolgende houdingen die je ten aanzien van de dood kunt innemen achtereenvolgens besproken.

Bij de beschrijving van de gelatenheid wordt uitgebreid aandacht besteed aan het pleidooi van Epicuristen en Stoïcijnen. Daarna gaat het essay over op de bespreking van twee blijken van opstandigheid.

De **ontvluchting** komt erop neer dat de betreffende persoon zich vleit met de hoop dat hij de dood kan misleiden door de wijk te nemen. Als hij mij niet op mijn vertrouwde plek aantreft, luidt de naïeve redenering, dan zal de dood mij ook niet kunnen treffen. Wat hierbij allereerst opvalt, is dat de dood (Hij) wordt gepersonifieerd in de vorm van de Engel des Doods of nog vaker Magere Hein of Pietje de Dood, een geraamte al dan niet gehuld in een pij en voorzien van een zeis om je uit dit leven weg te maaien. Deze personificatie is essentieel voor het vluchtgedrag. Immers een gebeurtenis, een onpersoonlijke dood kun je moeilijk “om de tuin leiden”. Deze uitdrukking brengt mij als vanzelf op het bekende gedicht van P.N. van Eijck, gebaseerd op een oosterse legende, waarin de zinloosheid van de ontvluchting legendarisch aan de kaak wordt gesteld.

De tuinman en de Dood

Een Perzisch edelman:

Van morgen ijlt mijn tuinman, wit van schrik,
Mijn woning in; 'Heer, Heer, één ogenblik!

Ginds, in de rooshof, snoeide ik loot na loot,
Toen keek ik achter mij. Daar stond de Dood.

Ik schrok, en haastte mij langs de andere kant,
Maar ik zag nog juist de dreiging van zijn hand.

Meester, uw paard, en laat mij spoorlags gaan,
Voor de avond nog bereik ik Ispahaan!'

Van middag (lang reeds was hij heengespoed)
Heb ik in 't cederpark de Dood ontmoet.

'Waarom,' zo vraag ik, want hij wacht en zwijgt,
'Hebt gij van morgen vroeg mijn knecht gedreigd?'

Glimlachend antwoordt hij: 'Geen dreiging was 't,
Waarvoor uw tuinman vlood. Ik was verrast,

Toen 'k 's morgens hier nog stil aan 't werk zag staan,
Die 'k 's avonds halen moest in Ispahaan.'

Met dit vluchtgedrag wordt in de nadere analyse korte metten gemaakt als een naïeve ontkenning van de realiteit van de sterfelijkheid.

Waar het van naïviteit getuigt te denken dat je de dood kunt ontlopen door ervoor op de vlucht te slaan, is er wel een andere, minder vergaande vorm van ontvluchting die de aandacht verdient. Ik doel hier op de **onthechting**, waarbij men in het zicht van de dood ervoor kiest om zich volledig te onttrekken aan zijn omgeving, alles waaraan men gehecht is achter te laten in een verdwijnpunt. Zoals de oude olifant die de kudde verlaat en zich terugtrekt in de rimboe, in de wachtkamer van de dood. Deze houding plaatst je echter wel voor een ernstig dilemma.

Bij nadere analyse blijkt dit dilemma vooral schuil te gaan in de onvoorspelbaarheid van het einde.

Hoewel ook de onthechting zich net als de ontvluchting dus meer lijkt te lenen voor een literaire dan voor een realistische vormgeving, is deze houding ten opzichte van de dood toch niet te vergelijken met het eerder beschreven vluchtgedrag. Daar ligt in wezen een laffe levenshouding aan ten grondslag. De gene die de onthechting zoekt, getuigt echter van levensmoed. De moed om de dood met open vizier tegemoet te treden, ook al beseft men dat het een ongelijke strijd is waarbij men gedoemd is het onderspit te delven. Ontdaan van het romantisch verdichtsel van idyllisch plekje ver van hier, verbeeldt deze houding de moed van al degenen die het einde van hun leven met open ogen tegemoet treden en zich niet bij voorbaat gewonnen geven. En die zo nodig bereid zijn om zelf het doodvonnis ten uitvoer te leggen zoals destijds Socrates (“de pil van Drion”) of middels passieve euthanasie (versterving) of vormen van palliatieve zorg. Deze laatstgenoemde zorg wordt vaak geleverd in de beschutte omgeving van een hospice. De patiënt die daarvoor kiest slaat daarmee een weg in van onthechting van het leven en voorbereiding op de dood. Deze moedige houding op de grens van leven en dood vormt een middenweg tussen de hiervoor beschreven gelatenheid en de strijdbaarheid waar ik het tot slot nog over wil hebben, het openlijke **verzet**.

Ten slotte worden in het essay twee verzetshoudingen tegenover elkaar geplaatst die van de transhumanisten en van René Munnik (Tijdmachines)

Het lijkt een verdedigbare stelling dat alle menselijke activiteit is terug te voeren op verzet tegen de dood, een strijd om het voortbestaan. De meest alledaagse levensverrichtingen (voeden, kleden), maar zeker ook de voortplanting (procreatie) en alle vormen van cultuur en wetenschap lijken op het eerste oog in dienst te staan van het leven maar bij nader toezien echter van het voortleven, zoal niet de volledige onsterfelijkheid. Het zijn in onze dagen de filosofen en wetenschappers bekend onder de naam transhumanisten die ervan overtuigd zijn dat als gevolg van de wetenschappelijke en vooral medische en technologische vooruitgang de horizon van ons bestaan steeds verder zal worden verlegd tot deze ergens in de toekomst zal verdwijnen in de onsterfelijkheid. Hun opvatting vormt in wezen de ontkenning van de natuurlijke levensduur van de *homo sapiens* en een pleidooi voor een verzetshouding waarbij de mens zijn levensduur in eigen hand neemt (*homo deus*). Met de notie Homo Deus verwijs ik naar het gelijknamige boek van de veelgeprezen auteur Harari (1) die niet aarzelt om op grond van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens de dood te bestempelen als “een misdaad tegen de mensheid waartegen we nietsontziend oorlog moeten voeren”. Behalve de traditionele wapens, medicatie, operatie, transplantatie en implantatie worden nu met name ook de genetische modificatie, regeneratieve geneeskunde en nanotechnologie in de strijd geworpen. Naast de conventionele wapens waarmee getracht wordt bepaalde gebreken in het menselijke organisme te herstellen (**reparatie**) wordt het arsenaal uitgebreid met ontdekkingen uit de vervangingsgeneeskunde, waarbij defecte cellen, weefsel en organen worden vervangen (**regeneratie**). Ontdekkingen die uiteindelijk perspectief moeten bieden op de onsterfelijkheid. Nadat Harari eerst met enkele daverende zinnen dit toekomstbeeld heeft geschetst, krabbelt hij vervolgens terug in een poging al te hooggespannen verwachtingen wat te temperen. “Het is niet makkelijk te leven in de wetenschap dat je dood zult gaan, maar het is nog erger in onsterfelijkheid te geloven en ongelijk te krijgen”. De prestaties van de medische wetenschap tot dusver worden dan ook door hem gerelativeerd tot het voorkomen van *prematuur* overlijden, waarmee hij bedoelt vroegtijdiger dan wat “de natuurlijke levensduur van de *Homo sapiens* is.” De Homo Deus gereduceerd dus tot een Homo sapiens 2.0.! Kortom er is grond voor gerede twijfel aan de aanspraken op onsterfelijkheid van de transhumanisten. En dan niet omdat er reden is om hun medisch-technologische pretenties fundamenteel in twijfel te trekken maar wel het uiteindelijk resultaat daarvan uit het oogpunt van onsterfelijkheid.

Ik deel niet de overtuiging van de transhumanisten dat de mensen zich teweer stellen tegen het sterven als zodanig. Ik denk zelfs dat de gelatenheid, waarvan eerder in dit essay sprake, de aanvaarding van het natuurlijke proces van veroudering en het besef van onze sterfelijkheid deel uitmaken van onze existentiële bagage. Waar wij echter voor terugdeinzen is het lijden waar deze weg naar het einde mogelijk mee gepaard zal gaan (ik noemde dat: de angst vóór de dood).

Maar ook de kwellende onzekerheid over “het leven na de dood”. Er is sprake van een breed scala van opvattingen over dit “leven na de dood”, reikend van de absolute ontkenning daarvan via een reïncarnatieproces met als einddoel de hoogst bereikbare staat van verlichting (nirwana), tot een eeuwig voortbestaan na de verrijzenis aan het einde der tijden, waarbij lichaam en ziel weer worden herenigd. Ik ben ervan overtuigd dat als men aan mensen zou vragen om eens *out of the box*, dat wil zeggen los van de ideologieën waarmee zij zijn opgegroeid, hun wensen kenbaar te maken met betrekking tot een verondersteld “leven na de dood” dat zij dan in grote meerderheid zouden antwoorden: “Gewoon voortleven zoals ik nu ben maar dan zonder lijden en ongemakken en herenigd met de dierbaren die mij zijn voorgegaan.” Niemand voelt zich prettig bij het idee dat het met de dood gewoon afgelopen is. Maar niemand ziet er ook verlangend naar uit om na de dood opgenomen te worden in welk Licht of welke Gelukzaligheid dan ook waar zijn identiteit in teloor gaat. Wat heb je aan een voortleven waarvan je jezelf niet bewust bent? De notie onsterfelijkheid is in onze alledaagse beleving sterk verbonden met wat in de protestantse wereld wordt aangeduid met “behoudenis”. Het ook na de dood behouden en intact blijven van ons persoonlijk bewustzijn, onze identiteit. En als we dan naar de geestdriftige plannen van de transhumanisten kijken, dan mogen daar ten minste twee kritische kanttekeningen bij worden gemaakt. Allereerst moeten zij erkennen dat de medisch-technologische ontwikkelingen op hun best een levensverlengend effect hebben, wat nog iets anders is dan echte onsterfelijkheid. Voorts zit er niemand op te wachten dat de ingrepen die noodzakelijk zijn om dit levensverlengend effect te bewerkstelligen, leiden tot een zodanig verlies van identiteit dat men als *cyborg* of *bionisch* menselijk wezen, gekloond of herrezen uit de diepvries een ongewisse onsterfelijkheid tegemoet gaat.

Vanuit dit gezichtspunt raakte ik erg geboeid door de cultuurfilosofische studie van René de Munnik over de zgn. ‘Tijdmachines’.(2) De mens leefde oorspronkelijk in een mythische wereld, stelt Munnik. Een wereld waarin alles met alles verweven was, inclusief hijzelf, en waar hij niet of nauwelijks greep op had. Greep, in die zin dat hij er van op een afstand naar kon kijken. Erop kon reflecteren. Bovenwereld, onderwereld, het rijk van de levenden en het rijk van de doden, werkelijkheid en verbeelding omsloten hem als een samenhangend geheel waarin hij zich “thuis” kon voelen en waaraan hij betekenis hechtte in fabels over goden, helden, superwezens. Fabels die in deze fase nog uitsluitend mondeling werden overgeleverd, en in dat proces van mondelinge overlevering telkens weer werden verrijkt en uitgebreid. Maar deze mondelinge overlevering, deze oraliteit, hield tegelijk vergankelijkheid in. Met het heengaan van de woordvoerder, verdwijnt ook zijn woord. Met het ontstaan van **het schrift** treedt in deze situatie een essentiële wijziging in. De geschreven tekst maakte het mogelijk om een gebeurtenis of gedachte te ontrukken aan de vergankelijkheid door die gebeurtenis of die gedachte over te dragen op iets duurzaam, namelijk op een letterding, op de technologie van het alfabet. Dat maakt in de terminologie van René Munnik de tekst tot een tijdmachine. Al lezend wordt de in de tekst opgesloten betekenis gereanimeerd, wordt de schrijver tegenwoordig gesteld door de lezer. Je zou zelfs kunnen zeggen dat er in de lectuur een virtuele ontmoeting plaats vindt tussen schrijver en lezer. Zij ontmoeten elkaar zonder weet van elkaar te hebben. Maar de sprong voorwaarts ten opzichte van de oraliteit is er niet minder om: voor het eerst is er sprake van “objectieve onsterfelijkheid”. Of in een alledaags gezegde: “wie schrijft die blijft”.

Vervolgens laat Munnik een aantal modernere ontwikkelingen de revue passeren die min of meer in het verlengde liggen van het schrift en hij analyseert daarbij in welk opzicht die moderne “graveertechnologieën” een vooruitgang betekenen ten opzichte van het schrift: De **fonografie** geeft aan de woorden een stem en registreert die. De **fotografie** legt de werkelijkheid vast in een beeld. De **cinematografie** voegt beeld en geluid samen. Bij de ontwikkeling van deze moderne media gaat het erom dat de aanwezigheid van de afwezige (de auteur) steeds tastbaarder wordt, een toename van de onsterfelijkheid. De diepste drijfveer achter al deze tijdmachines is wat Munnik noemt “de opstand tegen het schandaal van de vergankelijkheid”. In deze uitspraak valt een opvallende overeenkomst vast te stellen met de fundamentele motivatie van de transhumanisten. Daarmee is echter niet gezegd dat Munnik de mogelijkheid aanwezig acht dat wij op korte termijn in staat zullen zijn de grenzen van de dood op te heffen om in levenden lijve voort te bestaan. Door de technologische vooruitgang worden verleden en heden steeds dichterbij elkaar gebracht, gesynchroniseerd. En daarmee de grenzen tussen leven en dood, tussen de levenden en de

doden. Tijdmachines zijn **voortlevingstechnologieën**. Niet in die zin dat wij middels deze technologieën – en de verdere doorontwikkelingen daarvan – de muur van de dood kunnen omver kunnen werpen en onbegrensd blijven voortbestaan. Maar wel dat zij die niet meer onder ons zijn meer nabij kunnen worden gebracht, in zeker zin kunnen herleven en zodoende een bepaalde onsterfelijkheid genieten. Er ontstaat een virtuele ontmoetingsruimte een belevingswereld waarin de scherpe grenzen tussen levenden en doden vervagen, een schimmenrijk waarin levenden en doden nauwelijks nog van elkaar te onderscheiden zijn. Daarmee krijgt onze wereld een mythische gestalte, zij het een anderssoortige dan in het orale tijdperk stelt hij.

Vanuit dit gezichtspunt kun je Munnik zelfs beschouwen als een tegenhanger van het transhumanisme. Het belangrijkste verschil tussen de beide verzetsbewegingen tegen het sterven lijkt me dat het transhumanisme kiest voor een *diesseitig* perspectief op de onsterfelijkheid in de zin van ongelimiteerd voortleven, terwijl Munnik kiest voor een *jenseitig* perspectief, waarbij de overledene als Eurydice zo dicht mogelijk weer in contact wordt gebracht met het hier en nu.⁽³⁾ Ik acht het belang van Munniks analyse vooral hierin gelegen dat de mens weliswaar niet in staat is de dood te overwinnen maar wel het belang daarvan te marginaliseren zoals destijds de Grieks-Romeinse filosofen ons al op het hart gedrukt hebben te doen. Door middel van de tijdmachines projecteren wij ons bestaan op de muur van de dood. Nog meer verhelderend dan de vergelijking met een projectiescherm lijkt mij die met de osmotische werking doorheen een halfdoorlaatbaar vlies. De vergelijking zit hem hierin dat informatie vanuit de sterkste concentratie (de doden) naar de meest ijle concentratie (de levenden) stroomt. Deze osmose stelt ons in staat tot een *hautnah* contact, een ontmoeting tussen ons en de essentie van de overledenen binnen de lichtkring van ons bestaan. Maar het blijft *hautnah*. De “vaste delen” van de overledenen dringen niet doorheen het semipermeabele vlies van onze voortlevingstechnologieën. Een lijfelijk contact en derhalve een echte communicatie zitten er niet in. Wel een relatief voortbestaan met behoud van identiteit. De overledenen hebben ons nog steeds iets te “zeggen”, ook al kunnen we niets “terugzeggen”. Wel kunnen we hun boodschap, interpreteren, met anderen delen en in ons hart bewaren. Dat nu, geeft aan het begrip onsterfelijkheid toch een reële inhoud.

- (1) Yuval Noah Harari, *Homo Deus* (Meppel, 2017)
- (2) René Munnik, *Tijdmachines*. Over de technische onderwerping van vergankelijkheid en duur (Zoetermeer, 2013).
- (3) Volledigheidshalve dient te worden vermeld dat Munnik nog een vierde tijdmaschine beschrijft in het verlengde van de drie voorgaande, namelijk de zoögrafie, met bijzondere aandacht voor de moleculaire biologie die ons in staat stelt leven te klonen uit uitgestorven materiaal waarin de eigenschappen van het oorspronkelijke leven zijn vastgelegd (“geschreven”). Het voert te ver om daar in dit essay dieper op in te gaan temeer omdat zijn analyse van dit fenomeen zijn jenseitig perspectief op het voortbestaan eerder versterkt dan dat hij daarmee het onsterfelijkheidconcept van de transhumanisten nadert. Integendeel, zo wijst hij er o.a. op dat klonen de individualiteit (de onvervangbare singulariteit) van de overledene niet bevestigt maar juist vernietigt (Tijdmachines, pgs. 288/289)

W Literair WELkom

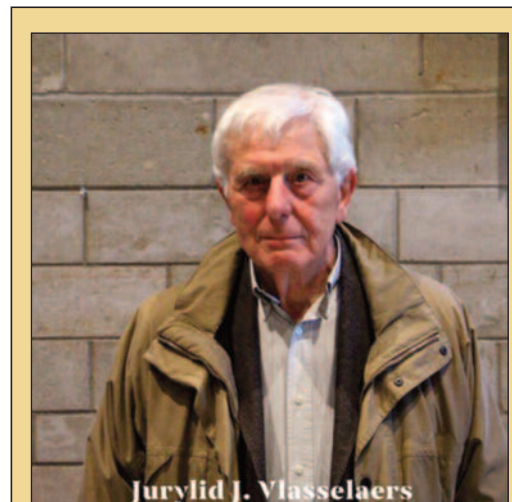

W Literair WELkom

Meer foto's vind je op
<https://hello93977.wixsite.com/mijnsite-1>

Cursussen UWLM 2019-2020

WEL

Kapucijnenvoer 67 bus 03.04 - 3000 Leuven

Tel.016/ 22 93 24, postuwlm@yahoo.com, Bank BE42 645-6201617-54

Liever ernstig dan leuk: **Programma “Creatief schrijven” cyclus 1/2**

I **Algemeen** (3 avonden 20 u tot 22u30)

- * Introductie: opvattingen i.v.m.het schrijven: literatuur vs. gewone lectuur
- * Taalgebruik, ook zakelijk met oefeningen.
- * Stijl en retoriek met oefeningen. (o.m. debat)

II **Fictie** (6)

- * “Wandelen door de poëzie”: de voornaamste genres en stijlmiddelen ingebed in een internationale bloemlezing. Voorts bespreking van eigen werk grondiger.
- * Verhaal en roman: oefening verhaal, lectuur van kortverhalen, novelle, roman.
- * Drama: film-en tv-script.

III **Non-fictief** (4)

- * Essay, met oef.
- * Journalistiek: mediakritiek, recensie, freelancing (oef.)

Docenten: Hans Devroe (UWLM), Liesbet Coolen (taaldocente), Eric Lamens (filmregisseur) en Luc Vanheerentals (Belga, freelancer).

Tijdens dit jaar ligt de klemtoon op taalgebruik, stijl en verkenning van nieuwe genres. Anderzijds ook op lectuur.

Het inschrijvingsgeld (275 euro) omvat alle teksten en dient **voor cursusaanvang** betaald via het rekeningnr. van WEL BE42 645-601617-54 (vermeld cursusjaar).

Inschrijven telefonisch via 016/ 22 93 24 of mail postuwlm@yahoo.com.

De cursus start op maandag **23 september 2019** om 20 u in een lokaal Soc.Wet. (Campus Parkstr., A.V.91.20) .Telkens op de laatste maandag; vanaf februari twee keer per maand.

Na afloop van het tweede jaar kan een **getuigschrift** bekomen wie aan de voorwaarden heeft voldaan: effectieve aanwezigheid (dit is geen online-cursus), deelname aan de oefeningen.

Zie ook op uwlm.be ons digitaal tijdschrift *digiWEL* en de resultaten van ex-cursisten.

Algemene ontwikkeling voor gevorderden

De wereld is een puzzel. We helpen de stukjes te verbinden.

Zovele tekens! Hun betekenissen op verscheidene gebieden betekent een grote intellectuele verrijking. Tegelijk een verruiming van taal, literatuur en media naar wetenschappen en kunsten.

U vergroot uw horizon, onontbeerlijk voor een niet-banale schrijver of journalist die verdrinkt in ontelbare hap-snap weetjes. De cursus -tweejaarlijks geactualiseerd- stimuleert tot denkoefeningen, discussie en het schrijven van een essay.

Tijdens dit jaar begint voor sommigen het eindwerk...

- 1 Soorten intelligentie
- 2 Communicatie (w.o. nieuwe media)
- 3 Tekens en tekensystemen
- 4 Wereldbeelden: magisch en mythisch, religieus
- 5 filosofisch en wetenschappelijk
- 6 ideologieën – synthese
- 7 Taalkunde: nieuwe inzichten
- 8 Literatuurtheorie (Prof. J. Vlasselaers)
- 9 Wetenschappelijke en technische codes
- 10 Esthetiek: plastische kunsten
- 11 Sociale rituelen en spelen

Deze cursus kan u ook buiten de opleiding “Creatief schrijven” volgen.

Telkens op de laatste woensdag van de maand (vanaf februari veertiendaags). Start op 25 september 2019.

De cursus wordt per post/online gevolgd: lesteksten en afb. per post, oefeningen en commentaar interactief per mail.

Inschrijven telefonisch 016/22 93 24 of via mail [postuwl@yahoo.com](mailto:postuwl@yaho.com). Met overschrijving van 275 euro op rekening van WEL, Leuven BE42 645-6201617-54. Alle teksten incl.

Op het eind van de tweede cyclus kan een eindgetuigschrift worden toegekend aan wie gans de cursus heeft gevolgd, actief aan de oefeningen heeft deelgenomen en tijdig en met goed gevolg een eindwerk in een van de behandelde genres heeft ingediend.

Volg ons digitaal tijdschrift digiWEL op uwlm.be, daar ook de resultaten van ex-cursisten.

Jacques Hoste

In vrije val

van kooi naar tralie,
van tralie naar kooi
hiphop ik,
er broeit een koorts, een drift
ergens in 't onrustig lijf.

Het scherp getande vlechtwerk
doet de vleugels bloeden,
ontsnappen kan niet, nooit.
Achter elke gekraakte code
een nieuwe fuik die wacht.

En toch:
krabben, knagen, klapwieken,
tot bloedens toe: want daar...
ginds wenkt en wiegt het dwaallicht
dat vrijheid heet, roes die
telkens weer verstrikt, verminkt.

Ooit hou ik
in berusting
de afgematte vlerken stil,
koesterend deze korrel troost:
de vrije vlucht is
boeiender dan het thuiskomen.

Dichter van Gavere 2019

In drie stukken brak je

Flip Cuijpers

In drie stukken brak je. Na een zachte val zonder geluid, een die meestal goed afloopt. Gelaten keek ik naar je vlucht en had geen twijfels over een goede afloop. En toch brak er iets, de dag na vrijdag de 13e.

Jaren geleden kwam je naar me toe, van ver weg, uit de hoge bergen, en op het moment dat we elkaar voor het eerst zagen wisten we het zeker. Wij worden hele goede vrienden, we blijven bij elkaar. Vele ochtenden begonnen we samen met de beste koffie, waarna je de hele dag geduldig naast me zat als ik aan het schrijven was. Je zag mijn verdriet, mijn woede, mijn momenten van uitzinnige vreugde. En mopperen deed je niet. Toch waren we niet altijd bij elkaar en vaak moest ik je na het ontbijt weer alleen laten. Je had het er moeilijk mee en om voor meer gezelschap te zorgen zochten we naar een maatje. Tevergeefs. Je verlangde naar jouw land met haar groene weiden, grijze bergen en witte sneeuwtoppen en een keer ben je er naar toe gegaan, zonder het mij te vertellen. Om toch weer terug te komen.

Waarom dan juist op deze dag? Is de breuk een teken? Een begin van iets nieuws, een vriendschap of liefde? Iets breken wat mij lief is kan ik goed. Lijmen ook, en ik zal proberen de afzonderlijke delen weer bij elkaar te voegen. Ik weet dat het verspilde moeite is, je lijkt weer heel en toch zitten er zichtbare scheuren in. De som der delen is niet meer één. Wat mij dierbaar was viel uit mijn handen. Bij de val brak er iets. Ook in mij.

“Restootje doen vanavond?”

An Vanbiervliet

Gisteren een restaurantje gedaan aan de dure kant van het spectrum. Hier prikken de hippy few hun vorkje. Ik kwam binnen, en voelde me plots erg klein. Kan aan de woordkeuze van de ober gelegen hebben.

“Mevrouw, meneer, welgekomen. Wilt u graag een plaatsje aan het waterkantje of toch liever een tafeltje aan ons haardvuurtje? Had u graag een aperitiefje gewenst? Of beginnen we liever direct met het voorgerechtje? Als eerste hapje hebben we een brisantje van palmkool op een bedje van koolrabi. Vervolgens kunt u genieten van een krokantje van gekroelde warmoes met een salpicon-coulis'tje van gestruinde kardoen. Ten slotte brengen wij voor u een zalvig pittorskje van teunisbloem in een winterjasje van rammenas.”

Bovendien bleek ik al gauw over een uiterst beperkte woordenschat te beschikken. Toen ik hem vroeg welke wijn hij ons kon aanraden, klonk dat ongeveer zo: “Deze witte wijn met nuances van interessant groen en verdiept goud heeft een saillant bouquet met een stevige aardse aanzet. De harde knisperende dronk en het toch wel stroeve pointillisme worden getoetst aan de contrapunte tong met noeste nasmaak. De afdronk is dan weer zemerig tentatief en neigt ook naar de vette, vlekkerige kant. Al bij al is dit een zeer radde, eloquente wijn, af en toe een tikje ondeugend, ideaal bij uw gerechtje mevrouw.”

(Euh, ja, doe die maar.)

Het eten komt. Het is een schilderijtje. Ik hoop maar dat ik juist gok waar het voedsel eindigt en waar de versiering begint.

“Als dessert koos u voor een tanige carpaccio van standelkruiden met lucullische mispel en een terrine van gekartelde kwee, approximale sleedoorn, gebraiseerde loquat en getruffeerde ongelikte tamarillo in een timbaal van getemperde tartelettes.”

(Klinkt ... voortreffelijk.)

Ik voel me een beetje vuil na deze mooie woorden, ik ga me even ophippen in het toilet. Dat is stemmig half-duister – ik zie geen steek – en er zijn kraakwitte gevouwen handdoekjes op een keurig stapeltje naast de lavabo. Die laatste is zo hip dat hij waarschijnlijk een eigen fanclub heeft, en waarschijnlijk ook helemaal niet ‘lavabo’ heet (Misschien eerder Lavab'eau of zo). Nadat we ons maandbudget voor eten opgesoupeerd hebben, vertrekken we lichtelijk onder invloed (van de woorden, uiteraard) huiswaarts.

De dag erna vraagt onze achtjarige wat we gaan eten die avond. “Wel jongen, het worden gemouilleerde grondpeertjes aangedund met uierse weidemelk, en daarbij een oblong van ziltig gecarboniseerd varkensgalblaasje.”

“Mamaaa, doe normaal!”

“Ja jongen, 't is stoemp met worst.”

Hoofdreis

Lieve Vanderwegen

Het is vrijdagmiddag als ik, met de zon in de rug, “onkosten Amsterdam” intik. Mijn computer neemt het aan, zoals hij vorige week moeiteloos “onkosten Praag” aan kon, en een uur geleden nog “onkosten Londen” toeliet. Heerlijk, zo’n citytrip! Tijdens het congressenseizoen lijkt het wel alsof ik voor een reisbureau werk, in plaats van in een ziekenhuis.

Deze keer zegt mijn collega niets in de aard van “die prof, die boft”, want zelf heeft ze er pas een korte trip naar Berlijn op zitten. “Waarom sturen ze leerlingen van een middelbare school eigenlijk niet naar Berlijn, in plaats van pakweg Parijs?!” vraagt ze zich luidop af. Het bezoek aan het holocaustmonument en -museum heeft haar duidelijk geraakt. “We weten veel te weinig af van onze recente geschiedenis!”

Zelf vond ik dat ene dagje Parijs met de klasgenoten ook niet bepaald een leerrijk evenement: onder de Eiffeltoren staan, voorbij de Notre Dame rijden, in onze rugzakjes laten snuffelen door bewakingsagenten in het Centre Pompidou. Ik geef haar gelijk. Een bezoek aan Berlijn staat trouwens hoog op mijn lijstje. In mijn schooltijd zou dat nog een echt avontuur geweest zijn, maar Checkpoint Charlie is al lang geen beladen term meer, en je vindt tegenwoordig overal stukjes Berlijnse muur terug – tot in woonkamers in Azië, Zuid-Amerika en Australië toe. Praag heb ik in mijn studententijd al “afgevinkt”: het was winter, de temperatuur kwam drie dagen lang niet boven het vriespunt, en er was al die tijd geen streepje zon. Ik herinner me dus veel koffiepauzes, nog meer grijze gebouwen – afgezien van het straatje waar Kafka kort gewoond had – en rode neuzen.

Amsterdam bezocht ik al een paar keer, met mijn vriend: toen hij nog in Nederland woonde, was dat prima te doen met de trein. Achteraf, vanuit België, zochten we ons een bed and breakfast in de buurt van het Concertgebouw. Of het beste van twee werelden: een bed and breakfast in Haarlem, niet ver van Teylers, één van mijn lievelingsmusea, en lekker met de trein een dagje Amsterdam. Herinneringen borrelen op – ik voel dat ik aan vakantie toe ben. Ik typ zuchtend “onkosten Londen” in, en denk aan zere voeten, volle metrostellen en een bloedhete hotelkamer drie hoog, waar ik, als ik mijn armen uitstreekte, bijna beide wanden tegelijk kon aanraken. Wat jammer dat we toen geen British breakfast in het hotel kregen – die kok was toch niet ziek omdat hij zelf...? Kijk, dat helpt. Vijftien minuten verder, en alle onkosten zijn vlot ingebracht. Mijn stemming verandert opnieuw naar “dromerig” als ik, nog een kwartier later, een treinreis naar Luxemburg moet boeken – dat vond ik een sympathieke hoofdstad. Goede verfilming van een klassieker, de Pétrusse die doorheen de stad meandert (“eh, heet dat *rivier*?”), mooie bloemenperken, interessante tentoonstellingen...

Nog één taak en de werkweek zit erop: een vliegtuigreis naar Boekarest boeken, heen en terug op één dag. Geen idee of die stad ooit op mijn lijstje komt, laat staan op mijn weg; het lijkt me vermoeiend om ze in één dag te moeten bezoeken. Er is reizen en reizen, besef ik – en zelf doe ik er liever wat langer over dan de prof, ook al blijf ik daarbij dichterbij huis. Ik grijp mijn rugzak met leesboek, en haal alvast mijn busabonnement boven. Straks stap ik weer een paar haltes vroeger af, en zet mijn terugreis naar huis al wandelend verder.

Heerlijk, zo’n weekend!

De aanhouder

Marcel Van Passel

't Is juist op de kop zestig jaar geleden. Ze stond in Aarschot op het terras van het jeugdhuis 'Bekaf'. Jongensachtig, in een te grote, te lange trui en een geruite broek met kachelbuispijpen. Je ziet de meeste meisjes zich vandaag ook in dergelijke kledij voortbewegen, onbewust de mode dragend van meer dan een halve eeuw geleden.

De grootvaders van nu stoeiden toen rond in een golfbroek zoals Kuifje in "De sigaren van de farao".

Ik zat al geruime tijd achter haar aan. Ze was mijn lief, maar ze wist het nog niet. Dat laatste doet hoegenaamd niets af van de intensiteit waarmee men lief heeft, maar het wordt op de duur zo vermoeiend.

Op zaterdagavond vier april 1959, vier minuten voor acht, vroeg ik op een toon alsof ik aan Jacqueschocolade- met nootjes dacht: "Wil je mijn lief zijn?" Ze scheen niet eens verrast en sprak de historische woorden: "Eigenlijk voel ik me daarvoor nog te jong." Zij was twaalf en ik een grijsaard van zestien.

Ik was op alles voorbereid maar hieraan had ik nog niet gedacht!

Ik stotterde met volle overgave dat het allemaal zo erg niet was, dat ze bedankt was, dat we nog zouden "zien" en of ze, ondanks die mokerslag, nog mijn vriendinnetje wou blijven.

Ze knikte.

Het was als een Tensoplast op mijn liefdesverdriet.

Ik bleef de moed opbrengen om haar regelmatig thuis op te zoeken. En later, toen ik op het internaat zat, zagen haar ouders mij in het weekend vaak meer dan die van mij.

Ik maakte de opstellen, later de verhandelingen, niet alleen voor haar, maar ook voor haar twee vriendinnen. Het pleit niet voor de opmerkingsgave van hun lerares Nederlands dat deze in de drie werkjes niet telkens de geniale hersenkronkels uit hetzelfde brein ontdekte.

Vier jaar na die aprilavond heb ik het nog eens geprobeerd. Ze zei niet onmiddellijk ja en vroeg bedenktijd.

Toen was voor mij het vat af, ze kon de pot op!

In het vaderland liepen de onderwijzers elkaar toen voor de voeten en ik trok daarom naar Duitsland bij onze militairen.

En zie, twee maanden uit het oog, maar toch niet uit het hart: er kwam een aarzelende brief.

Haar eerste.

"Hoelang zijn jullie getrouwd?"

"Vierenvijftig jaar", zeg ik met een gezicht alsof alles van een leien dakje is gelopen.

"Vierenvijftig?"

"En we kennen elkaar al 60 jaar", vervolg ik quasi achteloos.

"Zo lang al?"

"Dan was jij toch een vluggertje", zegt men tot mijn vrouw.

Ze glimlacht.

Ik kijk naar haar. De moeite heeft zich nog altijd geloond.

- Merkwaardig de blijvende populariteit van **Victoriaanse romans**: Ch. Dickens, W.M. Thackeray, A. Trollope vooral. De eerste vroeg medeleven met de armste klasse, de twee anderen beschreven de hogere. Heimwee naar een weliswaar onrechtvaardige, doch duidelijke maatschappij. Met zorg geschreven, indien niet altijd strak gestructureerde romans (Dickens publiceerde enkele eerst als feuilleton). Binnen een breed geschilderd tijds kader sociale conflicten, erfeniskwesties, huwelijken... Imitaties kwamen van Ch. Palliser (*The Quincunx*, zoektocht naar de erfenis van John Huffam, veel personages) en S. Waters (*Fingersmith*, roversfamilie helaas “geactualiseerd” met porno en lesbiennes). Voortreffelijke BBC-adaptaties doen het genre eer aan. Er is ook de Dickens-biografie *The Invisible Woman* van Cl. Tomalin, verfilmd door en met R. Fiennes (BBC). Over Dickens’ relatie met ‘Nelly’.
- Op 22 april was in I **Rik Van Cauwelaert** weer te gast. Over *De evolutie van de journalistiek in België*. Hij ziet voor de toekomst steeds meer copyright-problemen, een overgang naar papierloze periodieken en de groeiende invloed van pr-bureaus. Wat kwaliteit betreft raadde hij de lectuur aan van *The Financial Times*, *The Guardian* en (helaas peperdure) nieuwsbrieven .
- De sociale media hebben een toenemende rol gespeeld tijdens de **verkiezingen**, ook PVDA en Vlaams Belang adverteerden frequent . Volgens sommigen is een nieuwe **financiële crisis** in de maak. Andermaal vanwege Amerikaans-joodse speculanten (in 2008 Lehman Br., Goldman-Sachs e.a.). Vijanden van weleer, de gebroeders C. en T. Winklevoss, hebben na het conflict om Facebook vrede gesloten met Zuckerberg en lanceren een wereldwijde campagne om ‘cryptocurrency’ (bitcoins) te promoten via FB-gebruikers. Men herinnert zich hoe virtuele software een van de oorzaken was in de vorige crash. Als de rijken spelen verliezen de armen. “Gebakken lucht” endemisch op het Internet. Lees *The accidental billionaires* van B. Mezrich, bekijk de film *The social network*.
- De studentenvereniging KVHV heeft bij alle Vlaamse universiteiten geprotesteerd tegen de herhaalde schendingen van de **taalwetten**. Verengelsing. In sommige gevallen zorgen de instellingen zelfs niet voor tweetaligheid.
- En een citaat van Ezra Pound : “Literature is news that stays news.”

Info over culturele activiteiten van (ex)cursisten

- Onder de titel *Micronesia. Graphic Wanderings* exposeerde **Agnes Guldemont** van 19 mei tot 16 juni grafiek en schilderijen in de Leuvense Kruidtuin.
- Lieve Organe stelde een bundel samen met gedichten en verhalen (w.o. *De hand*, verschenen in *WEL*) van wijlen haar echtgenoot **Fons Rogge**. Aan dit boek *Het land van ooit* (Panem & Circenses, Leuven, 144 blz.) werkten ook mee de Taalent-dichters M. Verheyden en G. Vits.
Te verkrijgen bij de samenstelster LIEORGANE@gmail.com.
- De trilogie *De getuige* is voltooid!

De Getuige

Voltooid!

HANS DEVROE

Als je 2000 jaar lang over deze Aarde hebt gezworven, telkens korte tijd ergens gewoon en dan weer voortgedreven... Wat ben je te weten gekomen over deze planeet? De oorzaken van natuurrampen? Van oorlogen? De verhouding tussen volkeren? Tussen godsdiensten?

Wat is het geheim van God? Welk wereldbeeld is het meest zinvol? Hoe leven?

Weten en wijsheid gepuurd uit 50 levens ...

Lees "De getuige" 3, sluitstuk van de trilogie. Dit deel bestrijkt het Verre Oosten, de Amerika's, Oceanië. Zinvoller dan het zoveelste krimietje of overspeltje... En beter geschreven!

Het boek bevat 304 pagina's. Het boek kost 18 euro + 9,5 euro portkosten. Devroe's vorige boek "Mijn zoektochten" is al uitverkocht.

Te bestellen bij WEL: postuwlm@yahoo.com of de auteur 016-22 93 24.

HANS DEVROE publiceerde verhalen en romans (o.m. De stilte, Het schaakspel van Leuven), gedichten en luisterspelen - in ieder genre bekroond. En ook studies over wiskunde (Wiskunde voor morgen) en filosofie (Het virtuele universum). Hij stichtte en leidt de Universitaire Werkgroep Literatuur en Media (WEL) te Leuven.

Redactie   Hans Devroe, secretaris. Tel.016 229324, mail postuwlm@yahoo.com

Medewerkers   Kris Claes, Tom Kimpe, Marjolijn Terlingen

Wie digiWEL financieel wil steunen graag via bank BE42 645-6201617-54

vv. Hans Devroe, Kapucijnenvoer 67 03.04, 3000 Leuven